Να ανακηρυχθεί η Ελληνική Τάφρος Θαλάσσια Προστατευόμενη Περιοχή

Να υπερασπιστούμε τη ζωή στις θάλασσές μας!

Αποδέκτες: Πρόεδρος της Ελληνικής Δημοκρατίας, Πρωθυπουργός της Ελλάδας, Υπουργός Περιβάλλοντος και Ενέργειας, Υπουργός Κλιματικής Κρίσης & Πολιτικής Προστασίας, Υπουργός Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, Υπουργός Τουρισμού, Υπουργός Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής, Μέλη του Ελληνικού Κοινοβουλίου, Πρόγραμμα των Ηνωμένων Εθνών για το Περιβάλλον (UNEP), Γενική Διεύθυνση Περιβάλλοντος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, Ευρωπαϊκή Επιτροπή: Αρμόδιος για το χαρτοφυλάκιο «Περιβάλλον και Ωκεανοί», Ευρωπαϊκό Δίκτυο Εισαγγελέων για το Περιβάλλον (ENPE), Διεθνής Συμφωνία για τη Διατήρηση των Κητωδών της Μαύρης Θάλασσας, της Μεσογείου και της Παρακείμενης Ζώνης του Ατλαντικού" (ACCOBAMS), Περιφέρεια Ηπείρου, Περιφέρεια Ιονίων Νήσων, Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας, Περιφέρεια Πελοποννήσου, Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου, Περιφέρεια Κρήτης.

Εκτός από το γεγονός ότι η εξόρυξη υδρογονανθράκων σημαίνει την επιδείνωση της κλιματικής κρίσης, περισσότερους εξοπλισμούς που γονατίζουν την οικονομία και καταστροφή της οικονομίας του τουρισμού και της αλιείας, αποτελεί επίσης ευθεία απειλή για κινδυνεύοντα και ευάλωτα είδη στις περιοχές της διεθνώς αναγνωρισμένης Ελληνικής Τάφρου. Ζητάμε να εφαρμοστούν οι συμβάσεις που έχει υπογράψει η Ελλάδα και να ακυρωθούν τα προγράμματα έρευνας και εξόρυξης υδρογονανθράκων στην περιοχή.

Στα ανοιχτά των ακτών μας, από το Ιόνιο, τα νότια της Κρήτης μέχρι και τη Ρόδο, απλώνεται ένας υπέροχος υδάτινος κόσμος: η Ελληνική Τάφρος. Αυτός ο υποθαλάσσιος σχηματισμός, με χαράδρες που ξεπερνούν και τα 5 χλμ. σε βάθος, είναι ο πιο σημαντικός βιότοπος για τον απειλούμενο πληθυσμό των φυσητήρων[1] της Μεσογείου. Είναι επίσης ένα από τα πιο σημαντικά ενδιαιτήματα των ευάλωτων ζιφιών[2] της Μεσογείου, που επίσης ζουν, τρέφονται και αναπαράγονται εδώ. Τα βαθιά αυτά τα νερά φιλοξενούν ακόμα πολλά είδη δελφινιών, πτεροφάλαινες, θαλάσσιες χελώνες και μεσογειακές φώκιες[3] και άλλα απειλούμενα και προστατευόμενα είδη[4].

Είναι ένας οικότοπος παγκόσμιας οικολογικής αξίας, που λόγω της ποικιλίας και σχετικής αφθονίας των κητωδών που φιλοξενεί, έχει αναγνωριστεί από την IUCN ως IMMA (Important Marine Mammal Area)[5], δηλαδή σημαντική περιοχή για τα θαλάσσια θηλαστικά. Παράλληλα, η "Διεθνής Συμφωνία για τη Διατήρηση των Κητωδών της Μαύρης Θάλασσας, της Μεσογείου και της Παρακείμενης Ζώνης του Ατλαντικού" (ACCOBAMS)[6], που πρόσφατα κυρώθηκε από το ελληνικό κοινοβούλιο, προβλέπει την ανακήρυξη της Ελληνικής Τάφρου ως Θαλάσσια Προστατευόμενη Περιοχή, προτείνοντας στις Ελληνικές αρχές να πάρουν τα κατάλληλα μέτρα από τις 25 Οκτωβρίου 2007.

Ωστόσο, παρά τις εκκλήσεις[7] από διεθνούς κύρους επιστήμονες και περιβαλλοντικές οργανώσεις για την τήρηση των όσων έχουν συμφωνηθεί και για την επείγουσα ανάγκη να ληφθούν όλα τα απαραίτητα μέτρα που θα αποτρέψουν τις απειλές για την επιβίωση των κητωδών στις θάλασσές μας, το ελληνικό κράτος κωφεύει επιδεικτικά και πράττει τα εντελώς αντίθετα. Χωρίζει την Ελληνική Τάφρο σε “οικόπεδα” και την παραχωρεί σε πετρελαϊκές εταιρείες για έρευνα και εξόρυξη υδρογονανθράκων, επιτρέπει την ανεξέλεγκτη διέλευση των πλοίων και τη διεξαγωγή στρατιωτικών ασκήσεων στην περιοχή, υπογράφοντας στην ουσία την εκδίωξη και τελικά την εξαφάνιση των πληθυσμών των θαλάσσιων θηλαστικών, αποδεδειγμένη[8] συνέπεια αυτών των δραστηριοτήτων. Αξίζει να σημειωθεί ότι οι εξορύξεις σχεδιάζεται να γίνουν σε περιοχές με μεγάλα βάθη και έντονη σεισμικότητα, χωρίς αυτά τα δεδομένα να λαμβάνονται ουσιαστικά υπόψη και χωρίς ασφάλιση κινδύνου[9].

Στις αρχές του 2022 γίναμε μάρτυρες αυτού του εγκλήματος εις βάρος του αληθινού πλούτου των θαλασσών μας, όταν είδαμε εκβρασμούς ζιφιών σε παραλίες της Κέρκυρας. Τις ίδιες μέρες διενεργούσε εν κρυπτώ έρευνες με συνεχείς ηχοβολισμούς για λογαριασμό της HELLENiQ ENERGY (πρώην ΕΛΠΕ) το σεισμογραφικό πλοίο SW COOK. Με δεδομένο ότι για κάθε ζιφιό που βλέπουμε να έχει εκβραστεί στην ακτή υπολογίζεται ότι μπορεί να είναι ακόμα και δεκαπλάσιος ο αριθμός των ζιφιών που έχουν χαθεί για πάντα στο βυθό, αντιλαμβανόμαστε το πραγματικό μέγεθος των επιπτώσεων.

Τα κητώδη είναι από τα πιο ευαίσθητα είδη στον πλανήτη σ' ό,τι αφορά την επίδραση και τις επιπτώσεις που έχει η ηχορύπανση στον οργανισμό τους, τόσο ώστε να απειλείται ακόμα και η ζωή τους. Οι σεισμικές έρευνες που χρησιμοποιούν εντατικό και πολύ ισχυρό ηχοβολισμό για να διαπεράσουν τον φλοιό της γης και να δημιουργήσουν τρισδιάστατες εικόνες κοιτασμάτων, τραυματίζουν τα ευαίσθητα ακουστικά όργανα των κητωδών, τους προκαλούν πανικό, στρες και οδύνη, οδηγώντας τα στη φυγή ή και τον θάνατο. Ακόμη μεγαλύτερη είναι η ανησυχία για την καταστροφή των αποθεμάτων των μεσοπελαγικών και βαθυπελαγικών καλαμαριών, που με τη σειρά της θέτει σε κίνδυνο τους πληθυσμούς κητωδών αλλά και μεγάλων ψαριών (τόνοι, ξιφίες, καρχαρίες) που τρέφονται με αυτά.

Η εξορυκτική δραστηριότητα θα έχει καταστροφικές επιπτώσεις στη θαλάσσια ζωή[10]. Επιπλέον, αναπόφευκτα θα οδηγήσει σε περαιτέρω αύξηση της κίνησης των πλοίων στην περιοχή όπου ζουν τα κητώδη, που συχνά τραυματίζονται -ενίοτε θανάσιμα- από τις προπέλες και θα προκαλέσει ζημιά στο βένθος κατά την κατασκευή και λειτουργία των λιμανιών, των εξεδρών και των αγωγών.

Πρόκειται για μια πραγματικά μεγάλη απειλή, την οποία οφείλουμε πάση θυσία να αποτρέψουμε. Και δεν θα είμαστε ούτε οι πρώτοι, ούτε οι μόνοι. Στην Ισπανία, μια πλατιά κοινωνική συμμαχία[11] υιοθέτησε το αίτημα για την αναγνώριση του "Διαδρόμου Μετανάστευσης Κητωδών" στην ανατολική ακτή της χώρας, ως περιοχή που απαιτεί επείγουσα προστασία. Η πίεση που ασκήθηκε ανάγκασε την κυβέρνηση να ακυρώσει όλα τα σχέδια για εξορύξεις και να την ανακηρύξει ως Θαλάσσια Προστατευόμενη Περιοχή[12]. Κι άλλες χώρες της Ευρώπης, όπως η Ιταλία, η Γαλλία και η Πορτογαλία έχουν επίσης αποφασίσει να ακυρώσουν τα σχέδια για έρευνες και εξορύξεις υδρογονανθράκων στις θάλασσές τους για να προστατέψουν το περιβάλλον, την τουριστική οικονομία και την αλιεία.

Άλλωστε, η ΕΕ θεωρεί ότι «τα σοβαρά ατυχήματα που σχετίζονται με υπεράκτιες εργασίες πετρελαίου και φυσικού αερίου είναι πιθανόν να έχουν καταστρεπτικές και μη αναστρέψιμες συνέπειες στο περιβάλλον των θαλασσών και των παράκτιων περιοχών, καθώς και σημαντικό αρνητικό αντίκτυπο στις παράκτιες οικονομίες»[13], ενώ η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων διέκοψε τη χρηματοδότηση έργων ενέργειας από ορυκτά καύσιμα, καθώς η κλιματική κρίση επιδεινώνεται εξαιτίας της οικονομικής ανάπτυξης που κυριαρχείται από ενεργειακές πηγές ορυκτών καυσίμων[14].

Εμείς που υπογράφουμε αυτό το κείμενο ζητάμε να γίνει πράξη η προστασία της Ελληνικής Τάφρου σύμφωνα με τις διεθνείς συμβάσεις και να ακυρωθούν άμεσα τα προγράμματα έρευνας και εξόρυξης υδρογονανθράκων στην ευρύτερη περιοχή[15].

Πανελλαδική Συνέλευση για την Προστασία της Ελληνικής Τάφρου

Ανοιχτή Συνέλευση Κεφαλονιάς-Ιθάκης ενάντια στην Εξόρυξη Υδρογονανθράκων | Ανοιχτή Συνέλευση στα Γιάννενα ενάντια στην Ενεργειακή Λεηλασία | Βιο7νησα | Βρυσούλες | Citizens' Information Network Εξορύξεις Stop! - Πρέβεζα | Εθελοντική Ομάδα Παξών | Fossil Free Corfu | Gastivists | My Dolphin Club | NodrillZante - Ζακυνθινή Πρωτοβουλία για ένα Ιόνιο Ελεύθερο Υδρογονανθράκων | Οικολογική Παρέμβαση Ηρακλείου | Οικολογική Πρωτοβουλία Χανίων | Περιβαλλοντική Πρωτοβουλία Κέρκυρας | Πρωτοβουλία Κρήτης ενάντια στις εξορύξεις υδρογονανθράκων | Πρωτοβουλία πολιτών Λευκάδας ενάντια στις εξορύξεις υδρογονανθράκων | Save Greek Seas | Sea Shepherd Greece | SOS Κυπαρισσιακός - Πρωτοβουλία Τριφυλίας ενάντια στις εξορύξεις Υδρογονανθράκων.

Επικοινωνία: hellenictrenchsos@gmail.com

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ:

[1] Φάλαινα Φυσητήρας (Physeter macrocephalus). Περιλαμβάνεται στην Κόκκινη Λίστα Απειλούμενων Ειδών της IUCN από το 2008 ως ευάλωτο είδος με τα κριτήρια A1d. Περιλαμβάνεται επίσης στο Παράρτημα I της Σύμβασης για το Διεθνές Εμπόριο Απειλούμενων Ειδών (CITES) και στα Παραρτήματα I και II του CMS. https://www.iucnredlist.org/species/41755/160983555

[2] Ραμφοφάλαινα Ζιφιός (Ziphius cavirostris). Αξιολογήθηκε για την Κόκκινη Λίστα Απειλούμενων Ειδών της IUCN το 2018 και περιλαμβάνεται στο Παράρτημα II της Σύμβασης για το Διεθνές Εμπόριο Απειλούμενων Ειδών (CITES). https://www.iucnredlist.org/species/23211/50379111

[3] Τα είδη αυτά περιλαμβάνονται στο Παράρτημα II του Πρωτοκόλλου της Σύμβασης της Βαρκελώνης για τις Ειδικές Ζώνες Διατήρησης και τη βιοποικιλότητα στη Μεσόγειο, καθώς και στο Παράρτημα IV της Οδηγίας των Οικοτόπων 92/43/ΕΟΚ. Τα συμβαλλόμενα μέρη της Σύμβασης και τα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης απαιτείται να λαμβάνουν αυστηρά μέτρα, ώστε να διασφαλίζεται η αποτελεσματική προστασία αυτών των ειδών. Βλ. και «Τα Κητώδη των Ελληνικών θαλασσών», Αλέξανδρος Φραντζής και Παρασκευή Αλεξιάδου, ΕΛΚΕΘΕ 2003. http://epublishing.ekt.gr/sites/ektpublishing/files/ebooks/Monograph_06_Cetaceans_of_the_Greek_Seas.pdf

[4] Στην ευρύτερη περιοχή, καταγράφεται επίσης σημαντικός αριθμός απειλούμενων και προστατευόμενων ειδών Χονδριχθύων (καρχαρίες και βάτοι), καθώς και πεδίων βαθιών κοραλλιών τα οποία προστατεύονται ως Ευάλωτα Θαλάσσια Οικοσυστήματα. https://hellenictrenchsos.gr/%ce%b5%ce%bb%ce%bb%ce%b7%ce%bd%ce%b9%ce%ba%ce%b7-%cf%84%ce%b1%cf%86%cf%81%ce%bf%cf%83/

Αναγνωρισμένη ως Περιοχή Προτεραιότητας από το Μεσογειακό Σχέδιο Δράσης για την Προστασία των Αγγελοκαρχαριών. https://drive.google.com/file/d/1FbFjO9hTyO91wNhfviylj5xS1sKIpU87/view

[5] IMMA (Important Marine Mammal Area): Σημαντική περιοχή για τα θαλάσσια θηλαστικά σε παγκόσμιο επίπεδο. https://www.marinemammalhabitat.org/portfolio-item/hellenic-trench/

[6] https://accobams.org/

[7] Έκκληση 39 διεθνών οργανώσεων και 61 επιστημόνων για προστασία της Ελληνικής Τάφρου από τις εργασίες έρευνας και εξόρυξης υδρογονανθράκων. (Μάιος 2019). https://www.wwf.gr/images/pdfs/Resolution_text_GR.pdf

Κοινή επιστολή περιβαλλοντικών οργανώσεων, εξειδικευμένων φορέων και εκπροσώπων της τοπικής κοινότητας του Ιονίου προς την κυβέρνηση για να σταματήσουν άμεσα οι σεισμικές έρευνες στην Ελληνική Τάφρο (Μάρτιος 2022) https://isea.com.gr/wp-content/uploads/2022/03/Joint-letter-for-the-seismic-exploration-activities-in-the-Hellenic-Trench.pdf

[8] Οι ανθρωπογενείς επιπτώσεις στα θαλάσσια οικοσυστήματα εκτός της αλιείας περιλαμβάνουν, μεταξύ άλλων, τα απορρίμματα, τις σεισμικές έρευνες για τον εντοπισμό κοιτασμάτων πετρελαίου/φυσικού αερίου, την εξόρυξη υδρογονανθράκων, την κυκλοφορία πλοίων και τη χρήση σόναρ σε στρατιωτικές ασκήσεις. https://uicnmed.org/docs/deep-sea-eastern-med/ANTHROPOGENIC-IMPACTS.pdf https://www.frontiersin.org/articles/10.3389/fmars.2017.00295/full https://www.oceancare.org/wp-content/uploads/2018/03/workshop_eng.pdf

[9] Σεισμικότητα: https://www.seismoi.gr/toellhnikotoxo.htm Ασφάλιση κινδύνου: https://www.oikotopia2020.gr/article.php?db=epikairotita&id=20200818132406

[10] Η γνωμοδότηση της Επιτροπής «Φύση 2000», του κεντρικού επιστημονικού γνωμοδοτικού οργάνου του Κράτους για την προστασία της ελληνικής βιοποικιλότητας, για τις επιπτώσεις της έρευνας και εξόρυξης υδρογονανθράκων από το υπέδαφος της ελληνικής επικράτειας. https://ypen.gov.gr/wp-content/uploads/legacy/Files/Perivallon/Diaxeirisi%20Fysikoy%20Perivallontos/Epitropi%20Fysi%202000/2019Nov_Hydrocarbons_EF2000.pdf

[11] https://www.marblava.org/

[12] https://www.reportersunited.gr/2867/h-mesogeios-poy-diochnei-tis-petrelaikes/

[13] Βλ.Οδηγία 2013/30/ΕΕ για την ασφάλεια των υπεράκτιων εργασιών πετρελαίου και φυσικού αερίου.

[14] Η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων διέκοψε τη χρηματοδότηση έργων ενέργειας από ορυκτά καύσιμα. https://www.eib.org/en/press/all/2019-313-eu-bank-launches-ambitious-new-climate-strategy-and-energy-lending-policy.htm

[15] https://www.greenpeace.org/static/planet4-greece-stateless/2022/10/2ec96842-greenpeace-greece-findings-survey-hellenic-trench-20221027.pdf